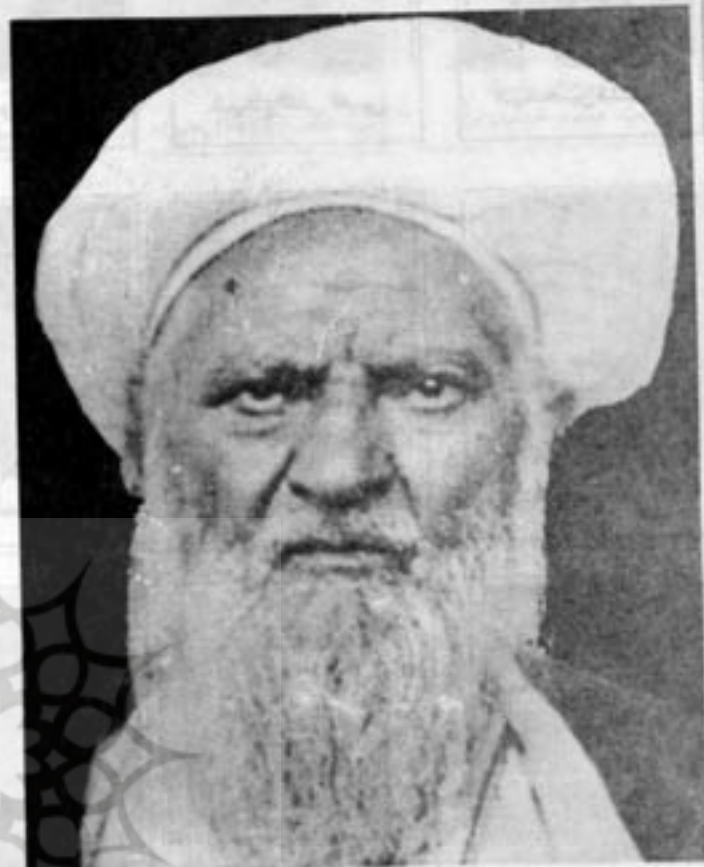

پاسداران بزرگ اسلام

بیوگرافی آیت الله حایری

آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حایری فرزند مرحوم محمد جعفر مهرجردی در سال ۱۲۷۶ در میبد یزد چشم به دنیا گشود. پدر وی کشاورزی پرهیزکار و پارسا بود. حاج شیخ، مقدمات و سطوح را نزد علمای معاصر خود در یزد فرا گرفت، از آن پس برای ادامه تحصیل، راهی عتبات مقدسه شد و از محضر اساتید بزرگی همچون سید محمد فشارکی اصفهانی، میرزای شیرازی، شیخ فضل الله نوری و میرزا ابراهیم محلاتی در حوزه علمیه سامرا به فراگیری فقه و اصول پرداخت. و پس از مهاجرت مرحوم آیت الله فشارکی به نجف اشرف، با استاد خود به نجف آمد و از محضر وی بالاترین بهره‌ها را برد تا اینکه آن بزرگوار به دیار ابدیت پیوست، حاج شیخ در مجلس درس آخوند خراسانی «ره» حضور یافت و مدتی از محضر پرفیض ایشان نیز بهره‌مند شد.

پس از چندی، -با اینکه مرحوم آخوند نیز رهبری شیعیان را به عهده داشت- به کربلا مشرف می‌شود و در آنجا حوزه تدریس برقرار می‌کند و به پرورش و تربیت طلاب و دانش پژوهان می‌پردازد.

هجرت به اراک و قم

در سال ۱۳۳۲ هجری قمری بنا به دعوتی که از ایشان شده بود، به اراک مهاجرت کرده و در آن جا حوزه‌ای بنیان گذاشتند و مدت ۸ سال در آنجا به پرورش فضلا و طلاب پرداختند. در فاصله این مدت، برای زیارت حضرت معصومه «ع»، سفری به قم می‌کنند که در همین مسافرت، بحث از ماندن ایشان و تأسیس حوزه قم به میان می‌آید ولی برای ایشان تا اندازه‌ای مشکل می‌نمود که حوزه را از اراک انتقال دهند ولی با اصرار علما و از جمله مرحوم آیت الله بافقی که ایشان را به روایت‌های امامان تذکر می‌دهند و اینکه در آخرالزمان، قم مرکز علم و دانش خواهد شد و چه بهتر که توسط شما انجام گیرد، ایشان موافقت می‌کنند ولی برای اطمینان خاطر، بنا را بر استخاره می‌گذارند، این قسمت از آیه می‌آید: «...وَأَنْتُمْ بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ» خود و تمام خانواده و فامیل به اینجا بیایید. آیه را که برای مردم تلاوت می‌کنند، موج شادی و خرسندی در بین آنان پیدا می‌شود، و به انتظار آن روز فرخنده می‌نشینند.

حاج شیخ عبدالکریم حایری بنیانگذار حوزه علمیه قم

سید محمد جواد مهری

این بار سخن از راهمردی بزرگ است که ارزنده‌ترین خدمت را در زمان خود به اسلام و روحانیت نموده است و خیرغیبی امامان معصوم «ع» را در مورد قم، تحقق عینی بخشیده است و سستی را احیاء کرده است، که تا قیام قیامت، نام نامیش در تمام اوساط علمی به بزرگی و عظمت برده می‌شود چرا که آن بزرگوار، بنیانگذار حوزه علمیه پر بار قم می‌باشد. از این رو، هر چه این حوزه دانشجوی دینی پیروانند و هر چه در گوشه گوشه مدرسه‌هایش از علوم آل محمد بحثی به میان آید، در اجر و مزد آنان، بی هیچ گمان، این مرد قراز پایه سهیم است.

تأسیس حوزه علمیه قم

در سال ۱۳۴۰ هجری قمری، رسماً حوزه علمیه قم، توسط آیت الله حایری در شرایطی بسیار سخت تأسیس می شود. در زمان آن بزرگوار، حوادث و رویدادهای مهمی در حوزه رخ می داد، که اگر الطاف خداوند و پشتکار و همت والای ایشان نبود، بی هیچ گمان نشان و اثری از آن نمی ماند. شاید امروز که ما تاریخ آن زمان را می خوانیم، به عمق فاجعه هائی که رضاشاه برای انحلال حوزه بوجود آورد پی نبریم ولی آنان که با چشم خود شاهد آن جنایتها بودند، می دانند چه دوران سختی بر اسلام و روحانیت گذشت و حاج شیخ در آن دوران خفقان، با استقامت، هوشیاری، پایداری و خون دل، حوزه را حفظ کردند که امروز آثار آن خدماتی بسیار ارزنده را همگان می بینند.

خوانندگان عزیز همواره از زبان امام بزرگوارمان، اوضاع آن زمان را شنیده اند که طلبه ها از ترس مأمورین مجبور بودند هر روز صبح از مدرسه بیرون آمده درس و بحث را در خارج از شهر بگذرانند و آخر شب برای استراحت به مدرسه باز گردند. با چنین وضعیتی طلاب زندگی کردند و حوزه را احیا نمودند. اعلان اتحاد شکل از سوی حکومت وقت؛ چیزی جز نبرد با مکتب امام صادق (ع) نبود، که هر چند گاه یکبار به مدرسه ها یورش می بردند و عمامه ها را از سر طلاب برداشته و چه اهانتها که نمی کردند و بدون شک تمام اینها، قلب مبارک حاج شیخ را جریحه دار می کرد ولی چون، حوزه جدیدالتأسیس بود، چاره ای جز صبر و تحمل نداشت.

کشف حجاب

چندی از توطئه اتحاد شکل نمی گذشت، که برنامه کشف حجاب و اهانت به نوامیس مسلمین از طرف مزدوران رضا خانی به اجراء درآمد.

نوشته اند: هنگامی که آیت الله حایری از این توطئه بسیار خطرناک آگاه شدند، بقدری برآشفتمند که با اضطراب و نگرانی فزون از حد، اشاره به رگهای گلوی خود می کنند و می فرمایند:

«تاپای جان باید ایستاد و من هم می ایستم! ناموس است، حجاب است، ضروری دین و قرآن است.»

آن بزرگوار برای اتمام حجت - با اینکه از پستی و رذالت فوق العاده رضاخان آگاه بودند - ناچار تلگرافی برای او می فرستند که با ملاحظه آن، در آن دوران سکون و سکوت مرگبار، بسیار شدید و قاطع می نماید:

«... بنده با اینکه تاکنون در هیچکاری دخالت نداشتم، اکنون می شنوم اقدام به کارهائی می شود که مخالفت صریح با طریقه جعفریه و قانون اسلام دارد، که دیگر خودداری و تحمل برابم مشکل است.» الاحقر عبدالکریم الحابری

علاقه به اهل بیت

هر چه شناخت انسان، بیشتر باشد علاقه اش بیشتر است. آری! هر چه معرفت و شناخت مانسبت به اهل بیت پیامبر علیهم السلام زیادتیر شود، بدون شک، محبت و ارادت ما بیشتر خواهد شد ولی رسیدن به مقام والای شناخت برای کمتر کسی میسر است، و مرحوم حاج شیخ از جمله کسانی بود که بقدری به اهل بیت عشق می ورزید که با ذکر نام امام حسین، اشک از دیدگانش جاری می شد. بالاتر اینکه همیشه قبل از شروع درس، دستور دانه بود، چند دقیقه روضه بخوانند و پس از آن به منبر رفته، مشغول تدریس می شد. گاهی در ایام عاشورا خود آن مرحوم، میان عزاداران می رفت و مرثیه می خواند.

از جمله عزاداریهایی که ایشان در ایران بنا نهادند، عزاداری فاطمیه در ماه جمادی الثانی بود که قبل از ایشان در ایران رسم نبود، و ایشان این سنت حسنه را رایج کرده و همواره در ایام فاطمیه دوم، توسط ایشان مجلس روضه خوانی در مدرسه فیضیه برقرار می شد.

رتال جامع علوم انسانی خدمت ارزنده آیت الله حایری

آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حایری، نه تنها به طلاب و حوزه علمیه رسیدگی می کرد بلکه همواره در فکر بینوایان و مستمندان بود و از احوال آنان جو یا می شد و به افراد ناتوان و نادر شهریه می داد و شبهای عید به فقرا عیدانه می داد. یکی از سالهائی که قحطی آمده بود، و فقرا در سختی زیاد به سر می بردند، دارالاطعماسی را تأسیس کرد که فقرا را مرتب اطعام می کرد و از بی توانی می رهاشد.

در هر صورت، شاگردان برجسته ایشان از ۸۰ تن متجاوزند که ما تنها چند نفر از آنان را نام می‌بریم گرچه همین بس که گفته شود، امام بزرگوار یکی از شاگردان ایشان است و خود واحد کالاف است ولی در هر حال علمای زیادی از محضر پر فیض او استفاده کرده‌اند که بیشتر آنها مجتهدین نام آور می‌باشند؛ نام برخی از آنان را در اینجا یادآور می‌شویم:

- ۱- حاج آقا روح الله کمالوند.
- ۲- سید ابوالحسن رفیعی.
- ۳- آخوند ملاعلی همدانی.
- ۴- سید محمد رضا گلپایگانی.
- ۵- سید یحیی یزدی.
- ۶- سید شهاب الدین نجفی مرعشی.
- ۷- سید احمد لواسانی.
- ۸- سید احمد زنجانی.
- ۹- سید صدرالدین صدر.
- ۱۰- سید محمد حجت.
- ۱۱- میرزا هاشم آملی.
- ۱۲- سید محمد داماد یزدی.
- ۱۳- فاضل لنکرانی.
- ۱۴- سید مهدی انگلی.
- ۱۵- سید محمد حسن مدرسی.

وفات آیه الله حایری:

حضرت آیه الله حایری پس از آن همه خدمات ارزنده و آثار باقیمانده ای که از خود بجای گذاشتند، و تحتل آن همه رنجها، سختی‌ها، نامایمات و مصایب توانفرسا، دچار ضعف و کسالت شده و سرانجام، در شب هفدهم ذی القعدة ۱۳۵۵ هجری قمری با ۸۳ سال عمر، در قم به خدای خود پیوست. مردم قم با شنیدن این خبر تأسف انگیز، شیون‌کنان به خیابانها ریختند و با گریه و زاری جنازه آن بزرگمرد پارسا را -پس از تشییع- در جوار حضرت معصومه علیها سلام به خاک سپردند.

از جمله خدمات ارزنده ایشان اینکه مریضخانه‌ای برای بهداشت بیچارگان و فقرا تأسیس کرد و مرحوم سیدالاطباء که کسی را برای معالجه بیماران برگزید. پس از چندی که پولی توسط برخی اهل خیر جمع شده بود، به پیشنهاد حاج شیخ، به ساختن بیمارستان فاطمی مشغول شدند و کلنگ اول را خود ایشان با دست مبارکش بر زمین زد.

از آثار دیگر ایشان، ساختن قبرستان نو در کنار رودخانه بود. و همچنین به علت خرابی ساختمان دو مدرسه فیضیه و دارالشفاء به تعمیر این دو مدرسه علمیه پرداخت، و کتابخانه مدرسه فیضیه را نیز بنیانگذاشت.

جالب اینجاست که بدانیم این بزرگمردی که آن همه خدمات شایان و قابل تقدیر را در زمان حیات خویش انجام داد، پس از وفات، تمام اثاثیه او به ۱۵۰۰ تومان نمی‌رسید و از سوئی دیگر مبالغی مدیون بود که با وجود آن همه پول سهم امام که توسط ایشان پرداخت می‌شد، حاضر نبود، دیون خود را از بیت المال بپردازد. و هنگامی که طلبکاران از این مطلب آگاه شدند، تمام دیون خود را به آن بزرگوار بخشیدند.

شاگردان آیه الله حایری

بی‌گمان، برجسته‌ترین و مهم‌ترین خدمات آن فقیه معظم، تأسیس حوزه علمیه قم و تربیت شاگردانی والامقام است که برخی از آنان، از جزو مجتهدان نامی معاصر و یکی از آنها افتخار عالم تشیع، سرور سروران زمان، حضرت امام خمینی روحی فداه می‌باشند که همواره امام، ایشان را به نام «شیخ ما» یا «استاد ما» یاد می‌کنند.